

"ผอ.โรงเรียน" กล้องดำการศึกษาไทย จุดอ่อนขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ

นำเสนอเมื่อ : 8 ม.ค. 2567

ผ่านมาหลายรัฐบาล แต่ต้องยอมรับว่ากรุปปฏิรูปการศึกษาไทย
ยังไม่ไปถึงไหน และทำท่าเหมือนจะหยุดนิ่ง แมล่าสุดจะมีผลการสอบ PISA
ที่คะแนนของเด็กไทยต่ำลงทุกวิชา เป็นสัญญาณปลุกเรา
ให้ต้องรีบแก้ไขคุณภาพการศึกษาอย่างเร่งด่วน

ล่าสุดเมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้มีการเสวนาหัวข้อ “นโยบายปฏิรูปการศึกษา จากกระทรวงสู่ห้องเรียน”
ในงานเปิดตัว www.Thailandleadership.org เว็บไซต์พัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของ “ผอ.โรงเรียน”
ในฐานะที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็น “กลองดำทางการศึกษา” ในประเทศไทย
ซึ่งปัจจุบันได้ประสบกับปัญหาการปรับตัวเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ในโรงเรียนที่มีบริบทต่างกัน
และความซับซ้อนของงานที่ต้องทำหน้าที่ทั้งการเป็นครู และการเป็นผู้บริหารโรงเรียน

รศ.ดร.ธีรภัทร กุโลภาส อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวในการเสวนาหัวข้อดังกล่าวว่า ปัญหากลองดำทางการศึกษาเกิดจาก 2 เรื่องสำคัญ
คือ

- 1) ผู้บริหารการศึกษาเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งผู้บริหารคนเดียวกัน
เมื่อย้ายไปโรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกัน จะต้องปรับตัวเองค่อนข้างมากเพื่อให้เข้ากับบริบทนั้น
เนื่องจากทฤษฎีภาวะผู้นำต่างๆ ซึ่งถูกนำมาใช้ในช่วง 10-20 ปีที่ผ่านมา
เป็นทฤษฎีซึ่งมีรากฐานจากทฤษฎีเชิงสถานการณ์
หมายความว่าผู้บริหารงานจะทำงานได้สำเร็จมากน้อยเพียงใด จะมาจากสถานการณ์หรือบริบทของแต่ละคน
ที่จะต้องไปบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จ
- 2) เกิดจากความซับซ้อนของงาน จากเดิมที่เคยทำหน้าที่ครู ดูแลห้องเรียน ซึ่งถือเป็นงานที่ยากและท้าทาย
เมื่อขึ้นมาเป็นผู้บริหารยังมีงานต่างๆ ที่ยากและท้าทายอีกมากมาย โดยเฉพาะการบริหารบุคคล
หากมีจำนวนครูมากปัญหาจะมากขึ้น รวมถึงปัญหาอื่นๆ ในโรงเรียนที่ต้องแก้ไข อาทิ ปัญหางบประมาณ
การรับมือกับผู้ปกครอง ความต้องการของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป
นอกจากนี้ยังจะต้องหาเวลาในการพัฒนาตนเอง พัฒนาครู และพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ปัญหาความซับซ้อนเหล่านี้ ถือเป็นกลองดำที่ผู้บริหารแต่ละคน
จะต้องบริหารจัดการเพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ

รศ.ดร.ธีรภัทร มองว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาคือทางกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
จะต้องร่วมมือกันขับเคลื่อนนโยบาย ที่จะทำให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นจริงขึ้นมา
โดยเริ่มต้นจากระบบการคัดเลือกต้องตอบโจทย์ตั้งแต่ต้น ซึ่งหลายปีที่ผ่านมาผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ
หลายคนมีความเห็นพ้องเรื่องนี้ และพยายามขับเคลื่อนปรับเปลี่ยนนโยบายการคัดเลือกผู้บริหาร
รวมทั้งให้สอดคล้องกับการเลื่อนวิทยฐานะด้วย

“ที่ผ่านมาเกณฑ์การคัดเลือกจะอนุญาตให้ครูที่ไม่มีวิทยฐานะเข้ามาเป็นผู้บริหารได้

แต่มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารตามเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะแบบใหม่ (วPA) กำหนดให้ผู้ที่จัดเป็นผู้บริหารต้องมีวิทยฐานะครูชำนาญการขึ้นไป และหวังว่าในอนาคตจะผลักดันคุณสมบัตินี้ให้เข้มข้น หมายความว่าเราอยากจะได้ครูชำนาญการพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญจริงๆ ขึ้นมาเป็นผู้บริหาร โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีความต้องการที่แตกต่าง” รศ.ดร.ธีรภัทร กลาวและวา

นอกจากนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการจะต้องร่วมมือกับองค์กรภายใน และองค์กรภายนอก รวมถึงองค์กรไม่แสวงหากำไรอย่างมูลนิธิเอเชีย ในการทำให้สังคมเห็นความสำคัญของเรื่องการพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษา ให้มีความพร้อมในการขึ้นมาเป็นผู้บริหารว่าจะต้องทำอะไรให้สามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ในบริบทต่างๆ กระทรวงศึกษาธิการควรวางนโยบายโดยการใช้งานวิจัยและข้อมูล (Data) มากขึ้น เพราะปัญหาগুলোลงดำหมายถึงตัวผอ.โรงเรียน เกิดจากเหตุผลหนึ่ง คือเราไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น เนื่องจากไม่มีข้อมูลที่เพียงพอ

“เมื่อมีความพยายามผลักดันนโยบาย โดยใช้ข้อมูลเป็นฐานมากขึ้น เช่น การคัดเลือกผู้บริหารปัจจุบันถ้าเราเห็นพัฒนาการของครูที่ตั้งใจจะเข้ามาเป็นผู้บริหาร เราสามารถเก็บข้อมูลเขาตั้งแต่เริ่มเข้ามาเป็นอาชีพครูแล้ว นโยบายการย้ายผู้บริหารก็ดี ถ้าเราเก็บข้อมูลดีๆ เป็นฐาน มันจะทำให้แต่ละนโยบายที่จะวางสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต ขณะเดียวกันองค์กรที่เกี่ยวข้องควรพยายามพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มต่างๆ และใช้ข้อมูลในการช่วยตัดสินใจในการวางนโยบายในอนาคตด้วย” รศ.ดร.ธีรภัทร กลาว

สำหรับเว็บไซต์ Thailand Leadership จัดทำขึ้นโดยมูลนิธิเอเชีย ภายใต้ความร่วมมือของทางกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร, สถานทูตออสเตรเลีย และเหล่าพันธมิตร มีที่มาจากโครงการวิจัยเรื่องจากความท้าทายสู่คุณภาพการศึกษาของประเทศไทย : ภาวะเบียด การบริหารทรัพยากร และความเป็นผู้นำ ในปี พ.ศ.2561-2564 ที่ได้มุ่งเน้นศึกษาโครงสร้างและบทบาทของ “ตัวกลาง” ระหว่าง “ผู้กำหนดนโยบายการศึกษาของชาติ” และ “ผลผลิตทางการศึกษา” นั่นคือ “ผู้อำนวยการสถานศึกษา” ในฐานะ “กลองดำทางการศึกษา” หรือ “แกนหลักผู้สื่อสารถ่ายทอดนโยบาย” บทสรุปที่ได้คือผู้อำนวยการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่จะต้องมีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่ง ผอ.โรงเรียนและผู้ที่สนใจ สามารถเข้าไปใช้บริการได้ฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ที่ www.Thailandleadership.org ได้ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ขอบคุณที่มาเนื้อหาข่าวและอ่านเพิ่มเติมได้จาก [ไทยโพสต์ วันที่ 5 มกราคม 2567](#)